

Bomenbeleidsplan

Uitwerking van groenbeleidsplan 2007-2017

Gemeente Deventer
Eenheid Ruimte en Samenleving
April 2007

Bomenbeleidsplan

Uitwerking van groenbeleidsplan 2007-2017

Opsteller	Bureau Nieuwland: M. van Diepen Gemeente Deventer: T.F. Looijenga M. Prinsen	
Controleur	R. van Hout	
Goedkeurder	D. Lobeek	
vaststeller	Raad	

Gemeente Deventer
Eenheid Ruimte en Samenleving
April 2007

Samenvatting

In deze nota is de ambitie opgenomen van de bomenstructuur voor een termijn van 25 jaar en zijn regelingen en richtlijnen voor een efficiënt en doelgericht bomenbeheer aangegeven. Voor de uitvoering van het bomenbeleid anno 2007 zijn 5 speerpunten voorgelegd.

Kaders voor het bomenbeheer

Twee kaders bepalen het bomenbeleid. Voor de uitwerking en realisatie hiervan is aan elk kader een lijst van ambities toegevoegd. Hieronder zijn de kaders voor het bomenbeleid samengevat.

Ambitie voor de bomenstructuur

1. Ontwikkel structuurbomen langs de hoofdstructuur van de stad en het buitengebied. De bomen dragen bij aan de ordening, samenhang en geleding van hoofdverkeerswegen, cultuurhistorische lijnen en waterlopen.
2. Zorg voor een duurzame structuur van sfeerbomen in de directe woonomgeving van woon- en werkgebieden. Deze bomen zijn een esthetische verrijking van de leefomgeving door hun karakteristieke groeivorm, textuur of kleur.
3. Markeer bijzondere plekken, knooppunten en entrees met markante accentbomen. Accentbomen zorgen voor een verbijzondering van een plek en/of ruimte in de stad.

Regelingen en richtlijnen voor een duurzaam bomenbeheer

1. Organiseer "wettelijke" zorgplicht voor het bomenbeheer
2. Ontwikkel randvoorwaarden voor de inrichting en het beheer (etiquette) van bomen in de openbare ruimte
3. Verbeter de planologische en juridische bescherming van monumentale en beschermwaardige bomen
4. Faciliteer de uitvoering en het beheer.

Vijf speerpunten anno 2007

De aanpak van het bomenbeleid wordt toegespitst op vijf speerpunten. Deze zijn in hoofdstuk 4 uitgewerkt.

- 1^e Versterking van de ruimtelijke bomenstructuur in Deventer.
- 2^e Ontwikkel een duurzame bomenstructuur van (sfeer)bomen in de verharding.
- 3^e Zorg voor bescherming van beeldbepalende, beschermwaardige en monumentale bomen.
- 4^e Kwaliteitsbeheer van de bomenstructuur.
- 5^e Inzetten op een duurzaam en beheerbaar bomenbestand

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	9
1.1 De noodzaak om beleid te maken	9
1.2 De opgave	10
1.3 Relatie met groenbeleidsplan	11
1.4 Leeswijzer	12
1.5 Het vervolg	12
2. Ambitie voor de bomenstructuur	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Structuurbomen	13
2.3 Sfeerbomen	16
2.4 Accentbomen	18
3. Regelingen en richtlijnen	19
3.1 Organiseren 'wettelijke' zorgplicht bomenbeheer	19
3.2 Randvoorwaarden voor inrichting en beheer	19
3.3 Planologische bescherming bomenbestand	22
3.4 Faciliteren beheer en uitvoering	22
4. Speerpunten anno 2006	24
4.1 Ontwikkel een gewaardeerde bomenstructuur in de stad en het buitengebied	24
4.2 Schep noodzakelijke voorwaarden voor een duurzaam bomenbeheer	25
Verklarende woordenlijst	29
Bijlagen	33
1. Ambitielijst	-
2. Activiteitenlijst	-

Hoofdstuk 1 Inleiding

De gemeente Deventer is trots op het gevarieerde bomenbestand met kenmerkende historische lanen, karakteristieke monumentale bomen en bijzondere bomen in stadsparken en op pleinen. Van de in totaal 68.000 bomen in Deventer staat 46 % in het buitengebied, maakt 20 % deel uit van de hoofdstructuur in de stad en staan de overige bomen in de directe woonomgeving.

Om ook in de toekomst te kunnen zorgen voor een duurzame en vitale bomenstructuur is er een aantal duidelijke handvatten nodig voor de handhaving, zorg, beheer en inrichting van bestaande en nieuwe bomenstructuren in Deventer.

1.1 De noodzaak om beleid te maken

Vanuit het dagelijkse bomenbeheer en de ruimtelijke ontwikkelingen in de stad zijn er diverse aanleidingen voor het opstellen van een bomenbeleidsplan:

Zorg voor de bestaande bomen in Deventer

Het behouden van wat je hebt is niet iets vanzelfsprekends. Vanuit de zorg voor een duurzame bomenstructuur in Deventer is er aandacht nodig voor de volgende onderdelen:

1. Toetsingsrichtlijnen voor de bescherming van bomen in nieuwe inrichtings-, renovatie- en nieuwbouwprojecten,
2. Handvatten voor de handhaving van monumentale en beschermwaardige bomen in de stad en het buitengebied,
3. Planologische bescherming van stadsbomen,
4. Duidelijke handhavingsregels voor de uitvoering van het bomenbeheer.

Door het ontbreken van bovengenoemde richtlijnen verdwijnen onnodig veel bomen en/of de groeiplaatsomstandigheden worden negatief beïnvloed.

Benutten toekomstige ruimtelijke kansen

Bomen dragen bij aan de ruimtelijke en stedenbouwkundige structuur van de stad. De huidige bomenstructuur langs de hoofdwegenstructuur van Deventer is onvolledig en er ontbreekt een uniform beeld. Deze opbouw doet afbreuk aan de herkenbaarheid, logische opbouw van de hoofdstructuur en de samenhang tussen de stad en het buitengebied.

Binnen de uitvoering van stedelijke vernieuwingsprojecten en herstructurering(en) zijn er kansen om de bomenstructuur in de aankomende jaren te herstellen, te versterken en op enkele locaties nieuw te ontwikkelen. Om bij te dragen aan een duurzame stedenbouwkundige structuur van de stad is een duidelijke en onderbouwde visie op de bomenstructuur essentieel.

Meer aandacht voor groeiplaatsomstandigheden van bomen

Vanaf 1970 zijn bomen in Deventer aangeplant met het idee om snel volumineuze groene ruimtes te creëren. Als gevolg van dit beleid zijn moeilijk beheersbare situaties ontstaan; bomen op plaatsen met slechte groeiplaatsomstandigheden. Ruimteproblemen in het stedelijk gebied en minimale onder- en bovengrondse groeir ruimten beperken de duurzame ontwikkeling van bomen.

1. Er zijn veel bomen van de 1e boomgrootte (> 12 meter) aangeplant op plaatsen waar een beperkte kroonontwikkeling kan plaatsvinden. De boomkronen veroorzaken hierdoor overlastsituaties naar omringende gebouwen en belemmeren het uitzicht.
2. De ruimte die nodig is voor parkeervoorzieningen, ondergrondse afvalvoorzieningen, kabels, leidingen en stedelijke inbreidingen zorgt ervoor dat de groeiplaatsmogelijkheden van bomen in de stad sterk verslechteren,
3. De standplaatscondities van bomen in verhardingen zijn in het centrum en de compacte woonwijken (De Hoven, Zwolsewijk, Voorstad en Rivierenwijk) niet optimaal. Er zijn vitaliteitproblemen. De bomen hebben een kortere levensduur en vertonen veel zichtbare schades.

4. Er is een achterstand in de stedelijke dunningsopgave van straat- en plantsoenbomen. In het bijzonder de boomweides en boomgroepen in de jonge woonwijken Platvoet, Borgele en Colmschate.
5. De ruimte voor bomen in het wegprofiel van landschappelijke lanen in het buitengebied is beperkt. De groeiplaatsomstandigheden hebben grote invloed op de duurzaamheid en vitaliteit van de laanbomen.

Bovengenoemde knelpunten leiden tot een geleidelijke verhoging van de reguliere onderhoudskosten. Het uitblijven van concrete verbeteringsacties zorgt voor een toename van overlastsituaties en klachten van burgers.

Wegwerken achterstallig onderhoud

In het buitengebied rondom de kern Bathmen is er een achterstand in het reguliere boomonderhoud. Het boomonderhoud heeft zich voornamelijk toegespitst op opkroonmaatregelen. Door het uitblijven van maatregelen in de boomkroon zijn er veel compacte en gedrongen boomvormers ontstaan waar een doorgaande hoofdstam ontbreekt. Daarnaast zorgt de compacte kroon ervoor dat er veel doodhout in de boomkroon voorkomt.

Voor een duurzame ontwikkeling en om acute overlast met vallend takhout te voorkomen is ingrijpen noodzakelijk.

Betere organisatie van het bomenbeheer

De uitvoering van het bomenbeheer vindt ad-hoc plaats door het ontbreken van randvoorwaarden voor de inrichting en het beheer.

1. Er zijn geen duidelijke monitoringsrandvoorwaarden voor laanboomverjonging waardoor er een achterstand en stagnatie is in de uitvoering van de laanboomverjonging.
2. Een beheerstrategie en financieringsmogelijkheden ontbreken voor het vervangen en verjongen van bomen in de stad.
3. In verband met wensen voor agrarische inritverbredingen en het ontbreken van duidelijke toetsingsrichtlijnen is het aantal kapaanvragen in het buitengebied sterk toegenomen.

Samenvatting aandachtspunten

Om ook in de toekomst te zorgen voor een duurzame en vitale bomenstructuur in Deventer zijn de volgende punten van belang:

1. Aanrijken van handvatten voor de bescherming van bomen,
2. Verbeteren van standplaatscondities van bomen in de stad,
3. Organiseren van een actief op uitvoeringsgericht bomenbeleid binnen de gemeentelijke organisatie,
4. Zorgen voor een onderhoudsbudget dat afgestemd is op de uitvoering van kwaliteitsbeheer.
5. Zorgen voor een extra eenmalig onderhoudsbudget om achterstallig boomonderhoud weg te werken.

In **figuur 1.1** de Bomenstructuurkaart is de huidige bomenstructuur met beheersaspecten aangegeven.

1.2 De opgave

De uitwerking bomenbeleid heeft als doel "het kenbaar maken van de ruimtelijke ambitie voor bomen in de stad en het buitengebied en het realiseren van handvatten om deze ruimtelijke ambitie uit te kunnen voeren".

Het bomenbeleid geeft duidelijkheid over:

- De betekenis en het toekomstige streefbeeld van de bomen in de stedelijke groenstructuur, de woonsferen en het buitengebied,
- Een voorstel om de actuele beheerknelpunten op te lossen,
- Duidelijke richtlijnen voor de aanleg en het beheer zodat in de toekomst knelpunten kunnen worden voorkomen,

- Duidelijke regeling met bijbehorende richtlijnen voor het actief uitvoeren en beschermen van bomen in de stad en het buitengebied.

Budgettaire uitgangspunt

Voor de bomen in de bebouwde kom van Deventer is de begroting van 2006 het budgettaire uitgangspunt. Het jaarlijkse budget voor het reguliere onderhoud van bomen bedraagt € 600.000,-- en voor de kapvergunningverlening € 112.000,-- .

Van het door het college beschikbaar gestelde bedrag van € 400.000,-- per jaar voor groot onderhoud kan een klein deel worden gebruikt voor het aanpakken van knelpunten in het bomenbestand. Het groot onderhoud aan bomen (zoals verjonging) wordt in de integrale programmering, het Meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP) opgenomen. Vanaf 2005 is het huidige structurele budget van € 115.000,-- voor het laanbomenbeheer in het buitengebied geleidelijk beperkt: in 2007 is € 90.000,-- beschikbaar.

1.3 Relatie met groenbeleidsplan

In het groenbeleidsplan zijn op hoofdlijnen de beleidsuitgangspunten geformuleerd voor het groen in Deventer. Het groenbeleid vormt hiermee een kaderstellend plan voor de uitwerking van het bomenbeleid.

De ruimtelijke kwaliteiten van de bomenstructuur zijn in het groenbeleidsplan op hoofdlijnen aangegeven en benoemd naar functie: structuur en sfeertypering. In de uitwerking bomenbeleid is de ruimtelijke ambitie concreet uitgewerkt en toegespitst naar bomen in de hoofdbomenstructuur, bomen in de woon- en werkgebieden en bomen op bijzondere plaatsen in de stad en het buitengebied. Daarnaast zijn de kaders met betrekking tot de bomenstructuur en het bomenbeheer vertaald in een uitvoeringsgericht beleid met projecten, regelingen en richtlijnen voor bomenbeheer.

Ruimtelijke uitgangspunten groenbeleidsplan:

- Bijzondere bomen op entrees en knooppunten in de stad,
- Samenhang stad en buitengebied langs de vijf historische uitvalswegen,
- Representatieve stedelijke ringwegen,

Beheeruitgangspunten groenbeleidsplan:

- Doelgericht en efficiënt bomenbeheer,
- Organiseren van de zorg voor bomen.

Kaders en keuzes

De uitwerking bomenbeleid bevat kaderstellende uitspraken over de ruimtelijke ambitie en over de richtlijnen en regelingen voor de omgang met bomen. Over de concrete ambities om knelpunten weg te werken en de ruimtelijke ambitie te realiseren en zijn keuzes voorgelegd. De keuzes zijn ondergeschikt aan het groenbeleidsplan.

Totstandkoming

Het succes van het bomenbeleid staat of valt met het draagvlak binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Om zoveel mogelijk te zorgen voor intern draagvlak, zijn relevante afdelingen betrokken bij de ontwikkeling van het beleid. Mede de inbreng van de Deventer Bomenstichting en de adviesraad Natuur en Milieu en is het bomenbeleidsplan opgesteld. Ook is - waar mogelijk - rekening gehouden met en gebruik gemaakt van bestaand beleid. Slechts waar het belang van een duurzame boombeplanting een aanpassing vereist van de huidige praktijk, is afwijkend beleid ontwikkeld. Dit bomenbeleidsplan heeft dan ook consequenties voor nieuw te ontwikkelen plannen en bestaande praktijken in deze beleidsgebieden. Alle afdelingen van de nieuwe eenheid Ruimte en Samenleving zullen ermee gaan werken.

1.4 Leeswijzer

In deze nota zijn de kaders voor het bomenbeleid geformuleerd en worden de keuzes anno 2006 voorgelegd.

In hoofdstuk 2 en 3 van deze nota zijn twee kaders gepresenteerd: De ruimtelijke ambitie en de bijbehorende richtlijnen en regelingen. Met deze twee bouwstenen is de ambitie van het gemeentelijke bomenbeleid verwoord. Per kader zijn acties opgenomen om aan de ambitie te kunnen werken.

Vervolgens zijn in hoofdstuk 4 vijf speerpunten geformuleerd waarmee ambities tot uitvoering gebracht kunnen worden. Voor de aanpak van de speerpunten is een aantal nadere keuzes voorgelegd.

Bij dit bomenbeleidsplan behoort een aparte bijlage, waarvan de inhoud te allen tijde kan worden bijgewerkt.

1.5 Het vervolg

Na vaststelling wordt een start gemaakt met de uitvoering van het bomenbeleid. Specifieke inhoudelijke thema's die binnen het kader zijn aangewezen worden uitgewerkt en opnieuw ter visie gelegd aan de raad. Het inhoud geven aan de ambities en aanbevelingen uit dit bomenbeleidsplan voor de Deventer bomen zal in de komende jaren leiden tot een aantal concrete acties, welke zijn opgenomen in een ambitielijst (bijlage 2) en een activiteitenlijst (voor beleids en beheerproducten, bijlage 3). Daartoe wordt jaarlijks in de gemeentelijke Programmabegroting een overzicht opgenomen.

Hoofdstuk 2 Ambitie voor de bomenstructuur

2.1 Inleiding

Wat willen we met de bomenstructuur en hoe ziet deze er op de lange termijn uit?

De ruimtelijke ambitie voor bomen in Deventer is de fysieke bouwsteen ofwel het streefbeeld waaraan in de komende 25 jaar wordt gewerkt. De ambitie voor de bomenstructuur is geen actief uitvoeringsprogramma maar vormt het kader voor toekomstige ontwikkelingen van de bomenstructuur in Deventer.

De ruimtelijke ambitie is beschreven aan de hand van drie boomcategorieën:

1. structuurbomen,
2. sfeerbomen,
3. accentbomen.

Veel wegen en plantsoenen zijn aangeplant met bomen die al dan niet in overeenstemming met zijn met de ruimtelijke ambitie. Op plaatsen waar bomen niet overeenkomstig zijn met het streefbeeld van de ruimtelijke ambitie is het op dit moment uit financieel oogpunt niet te verantwoorden om grootschalige vernieuwing uit te voeren. Daarnaast zijn er op veel plaatsen bomen aanwezig die door ouderdom, plaats en/of omgeving een belangrijke uitstraling en betekenis hebben gekregen. Specifiek in deze gevallen dient er een aanleiding te zijn om over te gaan naar een andere boomsoort, structuur en/of opzet.

Een aanleiding kan zijn dat er integrale projecten in de openbare ruimte gaan plaatsvinden die de omgeving en de groeiplaats van bomen sterk veranderen. Op plekken waar nu geen ruimte is om een duurzame bomenstructuur te ontwikkelen kan door de uitvoering van een project kansen ontstaan om ruimte te maken voor bomen. De kansen in integrale projecten om “werk met werk te maken” spitsen zich toe op het verjongen, vervangen of nieuw aanleggen van lanen, solitair en groepen bomen. Daarnaast kunnen extra financiële middelen beschikbaar komen om de uitstraling, het beeld, de leefomgeving en het beheerniveau te verbeteren, zoals herstructurering(en), stedelijke vernieuwing(en) en extra groene subsidiestromen. In dit kader kunnen woongebieden, hoofdwegstructuren en stedelijke groenstructuren een extra impuls krijgen waarbij bomen integraal in de planvorming een plaats moeten krijgen.

Het realiseren van de ruimtelijke ambitie kan vele jaren in beslag nemen. Om knelpunten snel te kunnen oplossen zijn als handvat kaders geformuleerd en ambities opgenomen.

2.2 Structuurbomen

Structuurbomen zijn bomenrijen en lanen langs de hoofdstructuur van de stad en het buitengebied. De bomen dragen bij aan de ordening, samenhang en geleding van hoofdwegstructuur, cultuurhistorische lijnen en waterlopen.

Bomen langs de historische uitvalswegen

Er zijn vijf historische uitvalswegen die de stad Deventer, het buitengebied en de omringende dorpen met elkaar verbinden.

De bomen zorgen voor een geleding en dragen bij aan een natuurlijke verbinding tussen groengebieden in het buitengebied en de stad. Het streefbeeld langs de historische wegen is een herkenbare aaneengesloten laanbeplanting met als hoofdboomsoort de Inlandse eik en Beuk. De laan heeft in het buitengebied een groen karakter met bomen in natuurlijke berm. In sterk verstedelijkte gebieden waar de ruimte beperkt is voor het aanplanten van bomen worden rechtopgaande cultivars toegepast.

Uitgangspunten beheer structuurbomen:

- Voor bomen langs historische uitvalswegen worden geen kapvergunningen afgegeven ten behoeve van inritverbredingen, tenzij er sprake is van onoverzichtelijke situaties en/of verkeershinder.
- Vanuit verkeersveiligheidsoverwegingen (overzicht) en het verbeteren van de groeiplaatsen van laanbomen is een profielverbreding bij herstructurering- en laanboomverjongingswerkzaamheden langs de historische uitvalswegen wenselijk.

Ambities

- Herstellen karakteristiek beeld langs historische uitvalswegen in het stedelijke gebied:
 - Omvorming laanbeplantingen langs de Zwolseweg, Brinkgreverweg en Snipperlingsdijk aansluitend op het centrum met een duurzame structuur van Inlandse eik,
 - Herstellen karakteristiek laanprofiel langs het tweede deel Zwolseweg, Brinkgreverweg en Holterweg met bomen in gras,
 - Omvorming heesterstructuren Snipperlingsdijk (vanuit centrum) naar gras met bomen,
 - Voltooien / aanvullen bestaande laanstructuur Holterweg.
- Terugbrengen historische hoofdstructuur langs uitvalswegen in het landelijk gebied:
 - Aanbrengen laanstructuren buiten de bebouwde komgrens Zwolseweg aanplanten tot aan dijkverhoging (geen bomen toepassen op dijk), Holterweg en Raalterweg (provinciaal gebied).
 - Vervangen Amerikaanse eik langs de Oerdijk, Spanjaardsdijk en Oranjelaan naar een duurzame structuur met Inlandse eik,
 - Herstellen structuur met historische uitvalswegen rondom de dorpskern Bathmen.
- Verbeteren ondergrondse groeiplaatsomstandigheden laanbeplanting in de dorpskernen Schalkhaar en Diepenveen (Oranjelaan).

Onderzoek naar de grondverwervingsmogelijkheden langs historische lanen voor het verbeteren van groeiplaatsomstandigheden laanbomen.

Structuurbomen langs de stedelijke ringen

De ringwegen benadrukken de geleding van de stad. Daar is het belangrijk dat er een herkenbaar, uniform en samenhangend profiel ontstaat. Het streefbeeld is een robuuste bomenstructuur met laanbomen in het middel van de rijbaan in strakke grasbermen. De Linde is als hoofdsoort langs de ringen toegepast.

Ambities

- Versterken samenhang en herstellen groene karakter ringen:
 - Realiseren groene middenbermen Van Oldenielstraat, Henri Dunantlaan, Hanzeweg, Johannes van Vlotenlaan en Ceintuurbaan ,
 - Omvorming stenig profiel Ceintuurbaan, met uitzondering van het gedeelte ter hoogte van het Nieuwe Plantsoen, naar gazons met bomen in de middenberm (ontwikkel groen parkeren en/of alternatieve parkeervoorzieningen ter hoogte van het ziekenhuis),
 - Omvorming beplantingsstructuren langs de tweede ringstructuur (tracé Hanzeweg) naar gras met bomen in de middenberm.
- Ontwikkelen uniforme en duurzame boomstructuur-ringen:
 - Vormen bomenstructuur tweede ringstructuur tot uniforme structuur met Linde als hoofdsoort.

In de middenberm van de Ceintuurbaan tussen de Laan van Borgele en het spoor, dus ter hoogte van het Nieuwe Plantsoen, wordt alleen gras voorgestaan, omdat hier de structuur van het park belangrijker is dan die van de ringweg. Het park is ook ouder dan de huidige Ceintuurbaan: indertijd was de Ceintuurbaan een zandpad in het park.

Stedelijke verbindingswegen (wijkontsluiting)

De stedelijke verbindingswegen vormen verbindingen tussen wijken, stedelijke ringen en historische uitvalswegen in de stad. De wegen zijn structuurbepalend op wijkniveau en zorgen voor een geleding naar de hoofdwegstructuur in de stad.

Het streefbeeld van de stedelijke verbindingswegen heeft een overzichtelijk groen karakter met een herkenbare uniforme laanstructuur met bomen van de 1e en 2e boomgrootte.

Belangrijk is het streven naar een duidelijk afzonderlijk karakter van de verschillende stedelijke verbindingen afgestemd op de functie in de wijk en de landschappelijke onderlegger.

Uitgangspunten per verbindingsweg

- Handhaven open karakter stedelijke verbinding (boomloze verbindingen):
 - Behoud open relatie IJsseluiterwaardenlandschap met bloemrijke bermen langs de Rembrandtkade, IJsselkade en Roland Holstlaan,
 - Handhaven open karakter deeltrajecten Nico Bolkesteinlaan als referentie naar het open landschap van de Rielerenk.
- Versterken karakteristieke laanstructuur Zweedsestraat met kenmerkende boomsoorten van het rivierenlandschap; hoofdsoort Gewone es en Iep.
- Ontwikkel een herkenbare laanstructuur met stedelijke uitstraling:
 - bomen in groen langs de Keizer Karellaan, Hoge Hondstraat en Nico Bolkesteinlaan.
- Integreer Karel de Grotelaan in de stedelijke groenstructuur met parkachtige uitstraling en geclusterde bomenstructuren (groepen- en solitaire bomen) als schakel tussen de Zandwetering en het Nieuwe Plantsoen.

Ambities

- Herstellen groene uitstraling stedelijke verbindingswegen:
 - Omvorming beplantingsstructuren Zweedsestraat naar gras met bomen.
- Versterken landschappelijke uitgangssituatie stedelijke verbindingen:
 - Handhaven en vervangen diverse bomenstructuren Zweedsestraat door kenmerkende structuur met Iepen / Essen.
- Ontwikkelen van een uniforme laanstructuur langs de stedelijke verbindingswegen:
 - Omvorming laanstructuren met een divers bomenbestand langs de Hoge Hondstraat, Keizer Karellaan en de Herman Boerhaavelaan tot uniforme laanstructuur met Eik,
 - Aanvullen bomenstructuur in de middenberm van de Karel de Grotelaan met bijzondere boomsoorten.

Regionale verbindingen

Het beplantingsprofiel van de doorsnijdende lijnen; de snelweg A1 en de nieuwe provinciale weg N348 wordt bepaald door het aangrenzende landschap. De wegen hebben een open karakter met bloemrijke bermen. Begeleidende bomen behoren niet tot het streefbeeld van deze wegprofielen.

Ambities

- Afstemming provincie Overijssel.

Bomen langs landschappelijke lanen

Oude wegen, landschappelijke houtsingels en doorgaande waterlopen zijn op veel plaatsen in het stedelijk ontwerp geïntegreerd. De landschappelijke lanen zijn belangrijke structuur-, beeld- en sfeerbepalende elementen en zorgen voor een geleiding van verkeersroutes in de stad en het buitengebied. Het streefbeeld van de landschappelijke lanen bestaat uit een kenmerkende laanstructuur met inheemse boomsoorten.

De bomen staan op een plantafstand van circa 10 meter waarbij de boomkronen sluitend zijn. Op plaatsen in het buitengebied waar onvoldoende ruimte is voor het herplanten van een laan worden robuuste groenstroken met bomen gebundeld aan één zijde van de weg.

De landschappelijke lanen hebben een overzichtelijk karakter aansluitend op de beeldkwaliteiten - bermflora en boomsoorten- van het rivierenlandschap of het dekzandlandschap. Dit betekent het handhaven van het open karakter rond escomplexen; geen bomen, het toepassen van zachte houtsoorten langs beekdalen en watergangen, zoals Populier, Iep, Es en Wilg en het toepassen van duurzame boomsoorten op de dekzandruggen, zoals Inlandse eik, Beuk, Berk, Esdoorn en Groveden.

Uitgangspunten beheer landschappelijke lanen

- Bij inritverbredingen voor agrarische landbouwvoertuigen en nieuw aan te leggen inritten wordt een kapvergunning afgegeven indien er sprake is van verkeershinder, onveilige verkeerssituaties en/of onoverzichtelijke situatie. De kapvergunning is alleen van toepassing voor de bomen die staan in een zone van 5 meter aan weerszijde van de hartlijn van de inrit. Voor de aanleg van een tweede inrit per kavel wordt geen kapvergunning afgegeven.
- Er vindt geen laanboomverjonging plaats langs laanstructuren die grenzen aan bospercelen. Dit betekent voor het streefbeeld:
 - Geen laanbomen langs wegen met aan beide zijden bospercelen,
 - Een enkele bomenrij langs wegen waar de weg aan één zijde grenst aan een bosperceel.

Ambities

- Vervangen Populieren langs de Oude Schipbeek naar een duurzame structuur met Es.
- Opnemen landschappelijke lanen binnen het stedelijke gebied in het uitvoeringsprogramma van het laanboomverjongingsplan.
- Actief uitvoeren monitoringssysteem als basis voor een duurzame vervangings- en verjongingsstrategie landschappelijke lanen (zie ook hoofdstuk 3).
- Handhaven kenmerkende structuren met Eik en Beuk langs de Schipbeek rondom de dorpskern Bathmen.
- Opnemen voorwaarden inritverbreding in boomverordening.

2.3 Sfeerbomen

Sfeerbomen bevinden zich in de directe woonomgeving van woon- en werkgebieden. De bomen zorgen voor een esthetische verrijking en een verfraaiing van de leefomgeving door een karakteristieke groeivorm, textuur of kleur. De bijzondere variaties van sfeerbomen zorgen ervoor dat buurten, wijken en parken een eigen herkenbare uitstraling krijgen. Binnen Deventer worden sfeerbomen toegepast in de stedelijke groenstructuur en de woon- en werksferen.

Sfeerbomen in de stedelijke groenstructuur

Het karakteristieke beeld van het groen en de bomen in de stedelijke groenstructuur zijn gekoppeld aan de landschappelijke ondergrond van het gebied. Het streefbeeld sluit aan op de landschappelijke onderlegger waarbij het toepassen van gebiedskenmerkende soorten van het rivierenlandschap en/of dekzandlandschap centraal staat.

De bomen zijn zoveel mogelijk aaneengesloten in bomenrijen en boomgroepen toegepast om de natuurlijke relaties met het buitengebied voor vogels en andere dieren te versterken.

De bomenstructuur markeert belangrijke cultuurhistorische patronen en plaatsen in de stad.

Bijzondere bomenstructuur in de historische stadsparken en begraafplaatsen

Stadsparken en begraafplaatsen vormen bijzondere plekken in de stad met een karakteristieke en representatieve groenstructuur. Het handhaven van het bijzondere karakter van de stadsparken en begraafplaatsen staat centraal.

Het streefbeeld bestaat uit een gevarieerd bomenbestand met bijzondere boomsoorten en een opbouw van jonge, toekomst- en monumentale bomen.

Uitgangspunten bomenstructuur per stadspark

- De Worp: Handhaving kenmerkende structuur met Inlandse eik. Verbijzondering open plekken met solitaire en groepen.
- Rijsterborgherpark: Afwisselende bomenstructuur met bijzondere groepen en solitaire bomen. Toepassing karakteristieke boomsoorten langs waterranden (spiegeleffecten).
- Nieuwe Plantsoen: Bospark met accent op textuurverschillen van bomen in de bosrand (exoten). Karakteristieke solitaire en groepen bomen rond de kolk en open ruimten.

Ambities

- Handhaven bijzondere bomenstructuur in stadsparken, begraafplaatsen en groengebieden door het ontwikkelen van een actief (bomen)beheerplan voor vervanging en verjonging (zie hoofdstuk 3 “Regelingen en richtlijnen bomenbeheer”).

Sfeerbomen in de woon- en werksfeer

Zorgen voor een duurzame en beheerbare bomenstructuur vormt het thema voor de ontwikkeling van bomen in de woon- en werkgebieden. Uitgangspunten bij dit thema zijn:

- Versterken herkenbaarheid en identiteit woon- en werksferen.
- Accent op het toepassen van bomen in het groen,
- Met grote zorgvuldigheid en terughoudendheid bomen aanplanten in verhardingen,
- Sfeerbomen van de 1e en 2e boomgrootte langs doorgaande wegen aansluitend op de stedelijke hoofdstructuur,
- Ontwikkelen van bomenstructuren langs doorgaande buurt- en wijkstraten,
- Ontwikkelen van enkelvoudige bomenstructuren langs doorgaande buurt- en wijkstraten met beperkte profielen,
- Sfeerbomen 2e en 3e boomgrootte in woonstraten,
- Verbijzondering bomenstructuur op plekken, pleinen en centrale groenstroken,

Bomen in de centrumsfeer

Voornamelijk in de sterk stenige woonkarakters als de binnenstad zijn bomen beeldbepalende elementen die de leefbaarheid verhogen; klimaatsbeïnvloeding (vochtigheid, temperatuur en fijnstof), windeffecten en het zichtbaar houden van seizoensaspecten.

- Handhaven karakteristieke- solitaire en groepen- bomen in de verharding,
- Verbeteren van de standplaatsfactoren van bomen, met behulp van planologische richtlijnen en het creëren van optimale groeiplaatsomstandigheden.

Ambities

- Verbeteren ondergrondse groeiplaatsomstandigheden bomen in verharding:
 - investeren in ondergrondse groeiruiten (technische constructies), financiële dekking binnen lopende projecten,
- Bescherming en handhaven bomen langs de singelranden en de monumentale bomen in de hofjes (bestemmingsplan / bomenlijst beschermwaardige bomen).

Bomen in de compacte woonsfeer

- Clustering boomgroepen op centrale pleinen, speelplekken, “grotere groentjes” en langs brede wegen,
- Creëer accenten met bomen op plaatsen waar ruimte is in het stedelijke profiel, zoals straatverbredingen, overhoeken en randen.
- Met grote zorgvuldigheid en terughoudendheid nieuwe bomen in verhardingen toepassen in compacte woonstraten met een smal wegprofiel,
- Stimuleren grootschalige groeiplaatsverbetering bestaande bomen in verhardingen (voornamelijk stedelijke straten).

Ambities

- In het reguliere beheer verwijderen en vervangen van bomen van de 1e boomgrootte. Opstellen ontwikkelingskader en verjongingsplan, zie ook hoofdstuk 3 “Regelingen en richtlijnen bomenbeheer”.

Bomen in de naoorlogse woonsfeer

- Accent op het handhaven van bomen in het groen,
- Aanwijzing toekomstbomen met monumentale potenties,
- Behouden en versterken inheemse bomenstructuren langs de randen van de wijk aansluitend op stedelijke groenstructuur,
- Handhaven divers bomenbestand: Borgele, Platvoet en Colmschate.

Ambities

- Dunning (sanering) bomenbestand ten behoeve van groeiplaatscondities.

Bomen in de jonge woonsfeer

- Behoud landschappelijke relict en natuurlijke verbindingen als structuurdragers van de wijk (inheemse boomsoorten voormalige landschap),
- Handhaven uniforme opbouw boomsoorten per straat.

Ambities

- Opnemen oude relict en structuren in het laanbomenverjongingsplan.

Bomen in de dorps sfeer

- De sfeerbomen ondersteunen het historische dorpskarakter: identiteit en herkenbaarheid,
- Handhaven bomenstructuur dorpsranden als contrast met het buitengebied,
- Handhaving bescherming bomenstructuur buitengebied specifiek in de verstedelijkte stadsrandzone.
- Handhaven centrale bomenstructuren in de dorpskern Bathmen op plaatsen met voldoende ruimte in het stedelijke profiel.

Bomen in de bedrijfs sfeer

- Aansluiting sfeerbomen op de landschappelijke identiteit en onderlegger van het gebied:
 - toepassing hoofdsoorten Iep, Es, Populier en Wilg, riviergebonden bedrijventerreinen: Bergweide en Kloosterlanden.
 - toepassing hoofdsoorten Berk, Den en Inlandse Eik, zandgrond gebonden bedrijventerrein de Wetering.
- Toepassing bijzondere boomsoorten op kantoorlocaties (verhoging representativiteit bedrijventerrein),
- Koppeling bomenstructuur aan de (hoofd)ontsluitingsweg van het bedrijventerrein; doodlopende straten zijn boomloos.

2.4 Accentbomen

Accentbomen worden toegepast op accentplekken; knooppunten, entrees en centrumgebieden en zorgen voor een verbijzondering van een plek en/of ruimte in de stad.

Entrees en knooppunten

Accent met bijzondere solitaire en boomgroepen van de 1e boomgrootte langs stadsentrees en op knooppunten in de stedelijke verkeersstructuur. Het streefbeeld bestaat uit een aan het landschap gerelateerde boomkeuze.

Centrumgebieden

Aanplanten dendrologisch bijzondere bomen van de 2e en 3e boomgrootte die zorgen voor het versterken van de identiteit en de ruimtelijke structuur van pleinen en/of grotere ruimtes in het centrumgebieden waar veel mensen samenkomen.

Bijzondere boomclusters en monumentale bomen

Bestaande bomen en solitaire die staan op bijzondere plaatsen in de stad waar het beleid gericht moet zijn op het handhaven en het beschermen van de groeiplaatsomstandigheden (standplaats).

Ambities

- Ontwikkel representatieve entrees, knooppunten en centrumgebieden met bijzondere boomsoorten,
- Verbetering groeiplaatsomstandigheden bomen in verharding binnenstad/dorpskern,
- Opnemen gemeentelijke en particuliere monumentale bomen op een lijst beschermwaardige bomen.

In **figuur 2.1** de Ambitiekarta zijn de ambities weergegeven.

Hoofdstuk 3 Regelingen en richtlijnen

Wat moet er geregeld zijn aan randvoorwaarden en instrumentarium om de zorg, onderhoud, beheer en bescherming van bomen goed te kunnen uitoefenen?

In dit hoofdstuk zijn vier kaders opgenomen voor het uitvoeren van het bomenbeheer, de inrichting en de handhaving:

1. Organiseer “wettelijke” zorgplicht voor het bomenbeheer,
2. Ontwikkel randvoorwaarden voor inrichting en beheer (etiquette) van bomen in de openbare ruimte,
3. Verbeter de planologische en juridische bescherming van bomen,
4. Faciliteer: de uitvoering en het beheer.

3.1 Organiseren ‘wettelijke’ zorgplicht bomenbeheer

Gemeentes hebben een zorgplicht ten aanzien van bomen. Om te voldoen aan de wettelijke zorg- en onderhoudsplicht is het van belang aan te kunnen tonen dat er in redelijke wijze aan de zorgplicht, lees –regulier onderhoud– is voldaan. Er is regelmatig onderhoud uitgevoerd aan bomen en er vindt periodiek een controle plaats op zichtbare gebreken. De gemeente blijft, bij schade veroorzaakt door haar bomen, in het beginsel zelf aansprakelijk. Het bomenbeheer in de gemeente Deventer is georganiseerd en afgestemd op de wettelijke zorgplicht als middel om inzicht te krijgen in de vitaliteit van bomen in het buitengebied en de stad.

Ambities

- Instellen jaarlijkse visuele controle (VTA) structuur-, sfeer- en beschermwaardige bomen,
- Opstellen onderhoudsprogramma bomenbeheer,
- Ontwikkelen uitvoeringsgericht bomenbeheersysteem (toetsingsmiddel wettelijke aansprakelijkheid).

3.2 Randvoorwaarden voor inrichting en beheer

Overstappen naar een actieve uitvoering van het bomenbeleid op basis van vastgestelde kaders en randvoorwaarden.

Inrichting

Het creëren van goede uitgangssituaties en groeiplaatsomstandigheden bepaalt de levensvatbaarheid van bomen, verminderen de beheermaatregelen en onderhoudskosten.

“De juiste boom op de juiste plaats” is van groot belang!

Om toekomstige beheerknelpunten te voorkomen is het van belang dat er randvoorwaarden worden ontwikkeld voor de aanleg van nieuwe boomstructuren. De randvoorwaarden komen in een gemeentelijk handboek waarin de etiquette zijn aangegeven hoe om te gaan met nieuw aan te planten bomen.

Specifiek zal er aandacht uitgaan naar de volgende thema’s:

- Standplaatsfactoren van bomen bovengronds en ondergronds,
- Bomen in relatie tot kabels en leidingen,
- Verkeersveiligheidsnorm en de toepassing van bomen,
- Plantgatvoorwaarden,
- Conditie aan te planten bomen,
- Nazorg van aangeplante bomen.

Uitgangspunten toepassing inrichtingsmaatregelen

- Investeren in groeiplaatsomstandigheden nieuw aan te planten bomen in verhardingen. Minimale eisen aan de ondergrondse groeiplaatsomstandigheden zijn voor een 1e boomgrootte 15 m³, 2e boomgrootte 10 m³ en 3e boomgrootte 5 m³.
- Bijvoorkeur geen bomen aanplanten in nieuwbouwprojecten groter dan 18-20, met uitzondering van accentbomen.
- Onderzoek naar verplantbaarheid van bomen (via projecten).

Beheer

Het realiseren van de ruimtelijke ambitie heeft betrekking op nieuw aan te planten en de bestaande bomenstructuur. Om te komen tot een duurzame bomenstructuur in bestaande gebieden, zijn gerichte maatregelen nodig: behoud, groeiplaatsverbetering, aanplant, vervanging, verjonging en kap. In eerste instantie is beheer gericht op behoud van bomen, in het bijzonder van bomen die vitaal zijn en die de ruimte hebben zich volop te ontwikkelen.

Uitgangspunten toepassing beheermaatregelen

- Bomen met beperkte ontwikkelingskansen worden gekapt en niet herplant: compacte straten met ruimtegebrek, laanbomen die grenzen aan bospercelen in het buitengebied, bomen die onderdeel uitmaken van boomgroepen met beperkte groeiomstandigheden en waarbij de onderliggende groenvoorzieningen geen kans heeft zich te ontwikkelen worden gekapt en niet herplant.
- Bomen met beperkte groeiplaatsomstandigheden streven naar een groeiplaatsverbetering: als er voldoende ontwikkelingsmogelijkheden zijn binnen het huidige straatprofiel en het een duurzame investering kan zijn.
- Toepassingen vervanging- en verjongingsstrategie als bomen onderdeel uitmaken van een structuur en/of groep die karakteristiek zijn en passen binnen de ruimtelijke ambitie van de bomenstructuur:
 - de strategie bijplanten wordt uitgevoerd bij het vervangen van bomen in lanen waarvan het huidige beeld niet overeenkomt met het streefbeeld
 - bij een uitval > 40 % van het aantal bomen in een bomenlaan en bomenrij die niet overeenkomstig zijn aan het streefbeeld, komen in aanmerking voor een vervangingsopgave.

Voortzetting laanboomverjonging

De verjongingsmaatregelen zorgen voor een jaarlijkse budgetbesparende werking op het reguliere onderhoud van bomen. De voornaamste reden is dat het plantpatroon van de lanen teruggebracht kan worden van 7-8 meter naar een plantpatroon van 10 meter. Het handhaven van het laanboomvervangingsbudget (van de voormalige gemeente Diepenveen) zal leiden tot een besparing op het reguliere onderhoudsbudget (wordt via areaalacre verrekend).

Uitgangspunten laanboomverjonging

- De laanboomverjonging vindt bij voorkeur grootschalig plaats per wegtracé of segment tussen twee dwarswegen. Specifiek gaat het hierbij om laanstructuren langs doorgaande wegen waar eenheid en uniformiteit samenhangt met leeftijdsontwikkeling van de laan.
- De maatregelen bij laanboomverjonging hebben landschappelijk een grote impact. Om een divers en gevarieerd landschapsbeeld te ontwikkelen is het wenselijk om de lengte van de ingreep tijdens laanboomverjonging langs erfdoorgangswegen in het buitengebied op circa 1500 meter en langs dorpskernen 750 meter laan te houden.
- Indien een boom een toekomstverwachting heeft van 5 jaar of minder, dan komt hij in aanmerking voor vervanging.
- Bij een uitvalpercentage van circa 40 % van het aantal bomen in een laan wordt overgegaan tot een gehele revisie van de laanstructuur. Het gaat hierbij om lanen ouder dan 35 jaar. Het aanvullen van lanen vindt plaats tot 20 jaar.
- Bij wegreconstructies kan vanuit uitzonderingssituaties langs het gehele wegtracé een vervroegde laanboomverjonging plaatsvinden. Randvoorwaarden hierbij zijn dat de groeiplaatsomstandigheden van de nieuw aan te planten laanbomen worden verbeterd.

- Voor de uitvoering van een laanboomverjonging dient er een flora- en faunaonderzoek plaats te vinden (vereist).

Uitgangspunt bestrijding overlast, ziekten en plagen

Ziekten en plagen worden nauwelijks bestreden, omdat ze in Deventer nauwelijks een bedreiging vormen voor het bomenbestand. Wel hanteert de gemeente een actief kapbeleid bij de ziektebestrijding van iep- en watermerkziekte bij iep en Wilg. Bij bomen waar het ziektebeeld wordt geconstateerd vindt een kap plaats waarbij het vrijkomende tak- en stamhout afgevoerd wordt naar een daarvoor gecertificeerd verwerkingsbedrijf. Preventieve maatregelen tegen de iep- en watermerkziekte, zoals het injecteren en het uitzetten van natuurlijke belagers, heeft geen prioriteit binnen het gemeentelijke bomenbeheer.

De gemeente volgt de ontwikkelingen en het landelijk onderzoek naar de opkomende paardenkastanjeziekte in Nederland. In Deventer staan 800 Paardenkastanjes veelal op beeldbepalende plaatsen in de stad. Bij een ziekteconstatering in de stad stelt de gemeente een actief plan van aanpak op om verdere verspreiding van de paardenkastanjeziekte te voorkomen.

Voor alle gemeentelijke bomen in Deventer met een verhoogde kans op ziekteaantasting of plagen geldt het regelmatig controleren van bomen in het veld. Indien overlastsituaties kunnen ontstaan, zoals bij de eikenprocessierups, dienen aanvullende maatregelen te worden genomen vanuit het bomenbeheer om overlastsituaties te voorkomen. De eikenprocessierups wordt vanwege het gevaar voor de volksgezondheid wel bestreden.

Wortelopdruk

De opdruk van verharding door wortels is een belangrijk knelpunt, dat gevaarlijke situaties kan opleveren voor wandelaars en fietsers. De civiele medewerkers zijn veel tijd kwijt met het kappen van wortels en het herstellen van de bestrating. Deze aanpak levert een korte termijnoplossing, maar vaak komt het probleem op dezelfde plaats terug. Bovendien worden de bomen beschadigd, wat op termijn ernstige gevolgen kan hebben voor de stabiliteit. In het algemeen zijn de volgende duurzame oplossingen denkbaar voor het aanpakken van wortelopdruk:

- Omvormen van het trottoir/ het fietspad tot plantstrook door het opheffen of verplaatsen van het trottoir of fietspad. Soms kan het wegprofiel worden versmald,
- Een combinatie van geogrid, los geweven geotextiel en een (grof) puincunet,
- Het overbruggen van de wortelzone met een dragende constructie,
- Het vellen van de bomen.

Soms is echter de gebruikelijke methode van ‘pappen en nat houden’ de enige mogelijkheid.

Uitgangspunt uitvoering bomenbeheer

Aansturing van het bomenbeheer gebeurt door een projectmedewerker beheer. De uitvoering van het bomenbeheer vindt plaats op basis van een bestek. Voor de uitvoering van het bomenbeheer en onderhoud is specifieke (gebieds)expertise en vakkennis vereist.

Ambities

- Opstellen handboek randvoorwaarden en kwaliteitseisen als handvat voor de inrichting en het beheer van bomen: een handleiding voor onder andere “van ontwerp tekentafel tot beheerder”. Specifieke organisatorische en communicatieve handelingen voor een goede afstemming beleid, ontwerp en uitvoering beheer.
- Opstellen laanboomverjongingsplan bebouwde gebieden.
- Ontwikkelen randvoorwaarden via actief toetsingssysteem voor het operationeel uitvoeren van de laanboomverjonging op basis van de 5 jaar grens voor vervanging (VTA-inspecties);
- Opstellen plan van aanpak bestrijding Paardenkastanjeziekten.

3.3 Planologische bescherming bomenbestand

Lijst bijzonder beschermwaardige bomen

De lijst bijzonder beschermwaardige bomen heeft als doel het duurzaam beschermen van beschermwaardige en monumentale bomen in Deventer. Het gaat hierbij om gemeentelijke en particuliere bomen in de gemeente Deventer. De lijst beschermwaardige bomen zal als basisrichtlijn toegepast worden in de beoordeling van kapaanvragen. Het opstellen van de lijst vindt plaats in samenwerking met de Deventer Bomenstichting. Deze lijst wordt elk jaar bijgehouden (het gaat hier om gemeentebomen) en eens in de vijf jaar opnieuw vastgesteld.

Streven naar een duurzame bomenstructuur met monumentale en beschermwaardige bomen.

Er is sprake van een beschermwaardige boom als een boom ouder is dan 50 jaar en deze “moeilijk vervangbaar” is. Criteria voor het beoordelen van moeilijk vervangbare bomen zijn: zeldzaamheid, cultuurhistorische waarde, landschapswaarden en beeldbepalend in het karakter stads- en dorpsschoon. Aan bomen die zijn getypeerd en opgenomen op de lijst bijzonder beschermwaardige bomen wordt in principe geen kapvergunning verleend.

Bestemmingsplannen

Bestemmingsplannen bieden -als ruimtelijk ordeningsinstrument- de mogelijkheid om de groeiplaats van bomen voor een langere termijn te beschermen. Voor bomen in het centrum, structuurbomen in de hoofdbomenstructuur, beschermwaardige bomen en accentbomen is het gewenst om opgenomen en vastgelegd te worden in het bestemmingsplan.

De bomen krijgen in het bestemmingsplan een typering: groeiplaats boom. Rond de maximale te bereiken kroonbreedte van een bepaalde boom plus 2 m extra, geldt een ruimtereservering voor de boom.

Handhaving beleid

Toezicht en handhaving kunnen plaatsvinden als er duidelijke voorschriften, beleid en procedures zijn voor bomenbeheer (kapvergunning, bestemmingsplan, boomverordening en bestekken). Het verbeteren van de gemeentelijke uitvoeringsrichtlijnen voor het handhaven van bomenstructuren in stedelijke nieuwbouwprojecten heeft prioriteit.

Bij bouwprojecten is het van belang dat de aanvrager van de bouwvergunning op de hoogte is van de eventuele noodzaak van een kapvergunning.

Ambities

- Opstellen en toepassen lijst beschermwaardige bomen,
- Aandacht voor bomen in lopende bestemmingsplanwijzigingen,
- Opstellen randvoorwaarden klachtenafhandeling en kapaanvraag bomen,
- Ontwikkelen standaardvoorschriften voor toepassen, handhaven en beschermen van bomen in (nieuwbouw)projecten,
- Opstellen nieuwe boomverordening.

3.4 Faciliteren beheer en uitvoering

Integrale projectontwikkeling

Benutten integrale kansen “werk met werk maken”

Het realiseren van de ruimtelijke ambitie van de bomenstructuur is sterk gekoppeld aan de uitvoering van ruimtelijke projecten, zoals herstructurering(en) in het stedelijke gebied, nieuwbouw- en onderhoudsprojecten aan wegen en riolering. Om integrale kansen te benutten is het streven om de ruimtelijke ambitie van de bomenstructuur altijd in combinatie met integrale projecten uit te laten voeren.

Opnemen verplichte boomparagraaf in integrale projecten

In de planvorming van ruimtelijke projecten dient een verplichte bomenparagraaf opgenomen te worden. De verplichte boomparagraaf wordt per 2007 toegevoegd aan projectvoorstellen in de openbare ruimte; ook als deze door de andere sectoren worden geïnitieerd.

Uitdragen van de ruimtelijke boodschap

Bomen moeten op de kaart van Deventer! Het uitdragen van de ruimtelijke ambitie binnen de gemeentelijke organisatie is van essentieel belang om het toekomstige streefbeeld te realiseren. Daarnaast is het van belang dat de toekomstige boomcoördinator (belangenbehartiger van bomen) weet waar projecten worden uitgevoerd in verband met het integraal werken, het handhaven van het bomenbeleid en het actief kunnen aansturen van het bomenbeleid in ontwerp en inrichtingsprojecten. Binnen projecten dienen de bouwvoorschriften te worden getoetst door de toezichthouder. Vanuit deze benadering wordt vanuit het bomenbeheer gepleit voor het opstellen van een intergraal informatieplatform voor planontwikkeling in Deventer (intranet)

Investeren in aanliggende wegtracés

Projecten hebben een strak omkaderd projectgebied waarbinnen investeringen en werkzaamheden plaatsvinden. Lanen en bomenrijen langs doorgaande wegen vallen niet altijd geheel samen in projectgebieden. Dit betekent dat tijdens de uitvoering van projecten delen van laanstructuren een kans krijgen om volgens de ruimtelijke ambitie te worden ontwikkeld.

Als het gaat om kleinere oppervlaktes betekent dit een sterkere versnippering in beeld en structuur van bomenrijen en lanen. Vanuit de beschikbare financiële middelen wordt vanuit het beleid aangestuurd op het investeren in de aanleg en omvorming van bomenstructuren langs aanliggende wegtracés.

Gemeentelijke boomcoördinator

Vanuit het integraal werken is het van belang dat er een gemeentelijke boomcoördinator binnen het Expertisecentrum komt. Bomen vormen een specifiek onderdeel in het openbaar groen waarvoor vakkennis en betrokkenheid noodzakelijk is.

Binnen de Eenheid Ruimte en Samenleving dienen de volgende kerntaken geïmplementeerd te worden:

- Handhaving en toetsing gemeentelijke kapbeleid / verordening,
- Toetsing en afstemming inrichtingsplannen in samenwerking met landschapsarchitect / ontwerper,
- Opstellen van beheerplannen,
- Coördinatie uitvoeringsprojecten laanboomverjonging,

De gemeentelijke boomcoördinator functioneert als vast aanspreekpunt en is grotendeels verantwoordelijk voor de bovengenoemde kerntaken.

Ambities

- Aanstellen boomcoördinator,
- Opnemen verplichte boomparagraaf in ruimtelijke plannen,
- Opstellen project: Inzicht in uitvoeringsprojecten stedelijk gebied (benutting kansen werk met werk maken).

Hoofdstuk 4 Speerpunten anno 2006

Hoe ziet het programma van het bomenbeleid eruit en welke keuzes zijn daarbij nog te maken?

In hoofdstuk 1 en 2 van deze nota zijn diverse kaders en Ambities genoemd om de structuur en de kwaliteit van het bomenbestand te ontwikkelen, te herstellen en/of te behouden. De Ambities zijn gebundeld in vier speerpunten.

Per speerpunt zijn concrete voorstellen opgenomen in het groenbeleidsplan (programma anno 2006) .

In dit hoofdstuk zijn de speerpunten uitgewerkt waarbij verschillende aanvullende keuze worden voorgelegd.

Binnen het programma van speerpunten zijn er twee accenten:

1. Ontwikkel een gewaardeerde bomenstructuur in stad en buitengebied,
2. Schep de noodzakelijke voorwaarden voor duurzaam bomenbeheer.

Budgettaire randvoorwaarde

De begroting 2006 is een absolute budgettaire randvoorwaarde; inclusief een gefaseerde bezuiniging in de periode 2005 – 2008 van € 25.000,= (laanboomverjonging). Voor de geambieerde vernieuwing van bomen in de stad en het buitengebied is een verhoging van het budget geen optie. Om toch de noodzakelijke investeringen voor hoog gewaardeerd en betaalbaar groen te kunnen doen wordt binnen de eigen begroting ruimte gecreëerd. Voorwaarde bij deze aanpak is, dat een verdere bezuiniging op het onderhoudsbudget van het bomenbeheer uit zal blijven. Inverdieneffecten worden na verloop van tijd benut om nieuwe accenten in het bomenbeheer te kunnen leggen.

4.1 Ontwikkel een gewaardeerde bomenstructuur in de stad en het buitengebied

1e speerpunt

Het versterken van de ruimtelijke bomenstructuur in Deventer.

Het ontwikkelen van de bomenstructuur zorgt voor een verbetering van de leefomgeving, de uitstraling van de woon- en werkgebieden en draagt bij aan de herkenbaarheid en oriëntatie langs de doorgaande structuren van de stad en in het buitengebied.

Projecten

Beschikbaar komende financiële middelen worden ingezet om de ruimtelijke ambitie, zoals aangegeven op kaart 2, te realiseren.

1. Investeren in het herstel en de samenhang van historische lanen in de stad en het buitengebied,
2. Investeren in accentbomen ter versterking van knooppunten en entrees,
3. Investeren in het compleet maken en versterken van structuurbomen in de hoofdbomenstructuur,
4. Investeren in het duurzaam ontwikkelen van sferbomen in de woon- en werkgebieden.

2e speerpunt

Ontwikkel een duurzame bomenstructuur voor (sfeer)bomen in verhardingen

Het zorgen voor optimale groeiplaatsomstandigheden van bomen in verhardingen is een randvoorwaarde voor een duurzame ontwikkeling.

Bomen in de compacte woonstraten in de stad zorgen voor moeilijk beheersbare uitgangssituaties zowel ondergronds als bovengronds. Voor het handhaven van de bomen in compacte woonstraten is

een extra beheerinzet nodig om overlastsituaties - specifiek het opdrukken van bestrating- te voorkomen.

Het beleid is gericht om geen nieuwe sfeerbomen in verharding in compacte woonstraten te planten. De compacte woonstraten komen op verschillende plaatsen voor in Deventer en zijn kenmerkend aan een smal straatprofiel (circa 10-12 meter) en van erfrens tot erfrens verhard.

Indien het aanplanten van bomen toch gewenst is dan worden bomen met grote zorgvuldigheid in bestratingen toegepast. De voorkeur gaat uit om bomen te concentreren op plekken met ruimte in het stedelijke profiel (accenten). Indien nieuwe bomen in verhardingen komen te staan, dan wordt er duurzaam geïnvesteerd in de plantplaatsen van bomen.

Om de levensvatbaarheid van straatbomen te vergroten dienen extra investeringen verricht te worden in de ondergrondse groeiruimte door deze te verbeteren met bomenzand, drainage en/of beschermende voorzieningen rond bomen. De kosten voor het verbeteren van de ondergrondse groeiplaatsomstandigheden per boom dienen binnen de grondexploitatie / projectfinanciering gedekt te worden.

4.2 Schep noodzakelijke voorwaarden voor een duurzaam bomenbeheer

3e speerpunt

Zorg en bescherming van beeldbepalende, beschermwaardige en monumentale bomen

De gemeente erkent de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de zorg van gemeentelijke en particuliere beschermwaardige en monumentale bomen "de parels van Deventer".

De gemeente Deventer kan op verschillende manieren actief en/of passief bijdragen aan het duurzaam instandhouden van beschermwaardige particuliere bomen. Vanuit een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is het stimuleren en zorgen voor betrokkenheid bij particuliere beschermwaardige bomen van groot belang. Vanuit de algemene publieke functie levert de gemeente een eenmalige inspanning voor het ontwikkelen van voorlichting en informatievoorzieningen voor het beheer en het belang om beschermwaardige bomen te handhaven (bijvoorbeeld richtlijnen bomenonderhoud; checklist, tips en richtlijnen wat te doen bij, etc).

Bomenfonds

Onderzocht wordt of via een bomenfonds bijzondere uitgaven ten behoeve van beeldbepalende, beschermwaardige en monumentale bomen kunnen worden gedaan. Voorbeelden zijn:

- Subsidie voor onderhoud aan particuliere monumentale/beschermwaardige bomen,
- Bijzondere groeiplaatsmaatregelen,
- Aanplant van toekomstige monumentale bomen op representatieve locaties.

4e speerpunt

Kwaliteitsbeheer van bomen in de bomenstructuur

Het voornaamste doel van dit speerpunt is te komen naar een uitvoering van het bomenbeheer op het beheerniveau "basis". Probleembomen worden verwijderd en nieuwe bomen aangeplant volgens vastgestelde aanplanrichtlijnen.

Om te komen tot een kwaliteitsbeheer is de uitvoering van de hierna opgenomen projecten van belang.

Inhaalslag planontwikkeling als handvat voor kwaliteit

Er dient een gedragscode (bomenetiquette) te komen waarin randvoorwaarden en richtlijnen voor de inrichting en het beheer van bomen zijn vastgelegd. Dit wordt opgenomen in het handboek randvoorwaarden en kwaliteitseisen (Instrument uit groenbeleidsplan paragraaf 4.3.2).

Inzicht in vitaliteit bomenbestand

Vanuit het reguliere onderhoud en de zorgplicht voor bomen is inzicht gewenst in de vitaliteit van bomen. Binnen het huidige beheerprogramma wordt een module bomenbeheer toegevoegd. Het bomenbeheersysteem wordt operationeel gemaakt. De VTA controle wordt vanaf 2007 geïmplementeerd en gefaseerd ingevoerd.

5e speerpunt

Inzetten op een duurzaam en beheerbaar bomenbestand

Inhaalslag achterstallig onderhoud bomen i.v.m. veiligheidsrisico's

De eenmalige beheerinvestering is noodzakelijk om twee redenen: ten eerste het voorkomen van acute beheerproblemen rondom bomen met vallend takhout en ten tweede ervoor te zorgen dat bomen duurzaam tot ontwikkeling kunnen komen en mogelijke overlastsituaties wordt voorkomen. De gemeente Deventer kan aansprakelijk worden gesteld bij aantoonbaar achterstallig onderhoud aan bomen. Voornamelijk in het deelgebied Bathmen (circa 7000 bomen) was hiervan sprake. Er is een investering gedaan in 2005 om deze achterstand voor een groot deel weg te werken.

Impuls begeleidingssnoei

Voor het duurzaam ontwikkelen van bomen met een beheerachterstand is het toepassen van een begeleidingssnoei nodig. Het gaat hierbij specifiek om bomen die een belangrijk onderdeel uitmaken van de bomenstructuur en die voldoende potenties hebben om de standplaats tot een volwassen boom te kunnen ontwikkelen. Dit betekent in ieder geval dat de bomen voldoende ondergrondse en bovengrondse groei ruimte hebben. Bomen in laanstructuren, bomen op bijzondere plaatsen en beeld bepalende sferbomen behoren tot deze categorie. Voor deze extra begeleidingssnoei is een budget van € 200.000,=- nodig, om in een periode van 10 jaar extra onderhoudsmaatregelen aan bomen te kunnen uitvoeren. Deze keuze is gericht op het behoud van bestaande beeldbepalende bomen te handhaven en om voortijdige kaalkap te voorkomen.

Omvorming en sanering probleembomen binnen het huidige beheerareaal

Het Deventer bomenbeleid was vanaf 1950 gericht op het aanplanten van veel, snelgroeiende en grotere bomen met als doel om snel groene ruimtes te creëren. Momenteel zorgen deze bomen voor veel overlastsituaties en een toename in de reguliere onderhoudskosten. Binnen de huidige beschikbare financiële middelen zorgt dit voor een versobering van het bomenbeheer. Het is noodzakelijk maatregelen uit te voeren de kwaliteit en de beheersbaarheid van het bomenbestand verbeteren: "Liever 1 goede boom dan 4 slechte bomen". Voor het omvormen van probleem in de openbare ruimte wordt een actief saneringsbeleid uitgevoerd. Het uitvoeren van een actief omvormingsbeleid heeft als doel snel een eenmalige onderhoudsbeparing door te voeren op het reguliere onderhoudsbudget. Uitgangspunt is het om 7,5 % (4.000 stuks) van het aantal bomen in een eenmalige actie te verwijderen (zie figuur 3; referentiebeeld omvorming compacte woonsfeer).

Voor een actief saneringsbeleid is een eenmalige investering nodig van € 300.000,=-. Het actieve saneringsbeleid levert een budgetvoordeel op van circa € 55.000,-- Er is sprake van een budgetvoordeel door een afname van het aantal te beheren bomen. Daarnaast gaat het om specifieke bomen die een hogere beheerinzet vragen zoals het noodzakelijk herstellen van bestratingen rondom bomen.

De actieve beheerbeparing is van toepassing op sferbomen in het stedelijk en landelijk gebied. Het gaat om bomen met vitaliteitsproblemen en/of bomen die sterke overlastsituaties veroorzaken naar de omgeving waar deze zich in bevindt.

De volgende sfeerbomen komen in aanmerking voor een actieve beheerbesparing:

- bomen in de verharding in compacte woonstraten met onvoldoende beschikbare boven- en ondergrondse groeiruumte.
- plantsoenbomen die onderdeel uitmaken van een boomgroep waarbij de onderliggende groenvoorzieningen (gras en beplantingen) geen kans heeft te ontwikkelen.
- laanbomen in het buitengebied die aan een zijde grenzen aan bospercelen.

De projectmedewerker beheer en programmeren is belast met de uitvoering van dit project.

Verklarende woordenlijst

Accentbomen

zijn bijzondere bomen op markante plekken, knooppunten en entrees in de stad. De bomen zorgen door hun omvang, leeftijd, standplaats en/of bijzondere soort voor een verbijzondering van een plek en/of ruimte.

Achterstallig onderhoud

er is sprake van achterstallig onderhoud indien de verkeersveiligheid in het geding is, de beplanting 'op' is en/of het beeld ernstig verstoord is, hetgeen niet met beheersmaatregelen hersteld kan worden.

Beeldwaarde

de visueel ruimtelijke en cultuurhistorische waarde. Bij groenvoorzieningen gaat het om ordening en oriëntatie, identiteit en sfeer.

Beschermwaardige bomen

deze bomen zijn ouder dan 50 jaar en "moeilijk vervangbaar" door zeldzaamheid, cultuurhistorische waarde, landschapswaarden en/of hebben een beeldbepalend karakter voor het stads- en dorps- en dorpsschoon.

Bomenbeheer

aanleg en onderhoud van bomen.

Het gaat niet alleen om de realisatie, maar om elke activiteit, zoals onderzoek, planopstelling, communicatie, werkvoorbereiding en monitoring.

Bomenbeleid

door de politiek bepaalde uitgangspunten voor het werken aan het groenbeheer.

Boom

een houtig gewas met een zeer groot wortelgestel en een enkele stevige, houtige en zich secundair verdikkende en overblijvende stam, die zich pas op zekere hoogte boven de grond vertakt.

Bomenbestand

het totale aantal bomen van de gemeente Deventer, zowel in de stad als buitengebied.

Boomcoördinator

binnen de gemeente Deventer aangestelde ambtenaar die belast is met de zorg voor het bomenbestand en als aanspreekpunt functioneert binnen en buiten de gemeentelijke organisatie als het gaat om bomen.

Boomgroep

twee of meer bij elkaar staande cluster van bomen die met de boomkronen zijn verweven en gezamenlijk een eenheid in beeld vormen.

Bomenrij

bomen die op een regelmatige afstand in elkaars verlengde in een enkele rij, dubbele rij of meerrijig zijn aangeplant.

Bomenstructuur

een samenhang van meerdere bomenrijen, lanen, solitaire en groepen bomen in Deventer.

Bomenweides

meerdere rijen bomen meestal van één soort aangeplant in een vast stramien met een regelmatige plantafstand.

Bospark

een grotere cluster van opgaande bomen die onderling sterk met elkaar zijn verweven en waarvan de boomkronen een sluitend bladerendak vormen.

Dunning

Velling ter bevordering van de ontwikkeling van de houtopstand, uitgevoerd conform bosbouwkundige inzichten op een zodanige wijze dat binnen 5 jaar de kroonprojectie van de bomen en struiken inclusief de onderetages, meer dan 90% van de grondoppervlakte van de onderhavige houtopstand bestrijkt.

Entree

deel van de openbare ruimte langs een route waar men de stad in of uit gaat en waar de stad zich aan de bezoeker presenteert. Dat kan doormiddel van contrast met het omringende landschap, door een vernauwing of poort of door de plaatsing van een markant object.

Gebruikswaarde

de functionele waarde. Bij groenvoorzieningen gaat het om wandelen, spelen, picknick of andere informele recreatieve activiteiten. Sociale veiligheid is een belangrijk aspect.

Groeiplaats

de standplaatslocatie van een boom met een specifieke bodemgesteldheid, grondwaterstand en mineralenhuishouding.

Groeiruimte

beschikbare ruimtebeslag onder en boven het maaiveld waar de boom met de wortels en takken zonder obstakels optimaal kan doorgroeien.

Historische wegen/lanen

routes waarmee Deventer van oudsher (voor 1850) met het omringende landschap was verbonden. Nu de radiale hoofdwegen in het stedelijke gebied naar het buitengebied.

Integraal project

een door verschillende beleidsterreinen gestart traject met als doel het grootschalig en gezamenlijk verbeteren van de openbare ruimte.

Kaders

visies op de kwaliteiten en gewenste ontwikkeling van het openbaar groen van Deventer of op de wijze waarop het gemeentelijke groenbeheer tot stand dient te komen. De kaders zijn de kern van het groenbeleid. Ze verwoorden de ambitie; los van prioriteitstelling of fasering.

Kapvergunning

aanvraagprocedure vanuit de gemeente voor het al dan niet verlenen van een vergunning voor het rechtmatig verwijderen van een boom in Deventer.

Keuze

standpunt van de raadscommissie over de ambitie.

De raadscommissie bepaalt het bomenbeleid door in te stemmen met het kader en te kiezen uit de voorgelegde keuzemogelijkheden om anno 2006 te werken aan de ontwikkeling ervan.

Knooppunt

deel van de openbare ruimte waar belangrijke routes elkaar kruisen. Het zijn dikwijls druk bezochte plekken in de stad, die door de koppeling met voorzieningen en/of een bijzondere inrichting een hoge beeld- en gebruikswaarde hebben.

Lanen

aan beide zijde van de weg staande enkele of dubbele rij bomen die veelal tegenover elkaar zijn aangeplant op een afstand < 15 meter.

Laanboomverjonging / laanboomverjongingsplan

maatregelen in het veld om oude lanen te vernieuwen en opnieuw aan te planten. De ingrepen vinden plaats op basis van randvoorwaarden die zijn vastgesteld in het laanboomverjongingsplan.

Lijst beschermwaardige boom

een document met daarin een overzicht van monumentale en beschermwaardige particuliere en gemeentelijke bomen in de gemeente Deventer.

De bomen op deze lijst krijgen een status beschermwaardig, er worden geen kapvergunning afgegeven voor deze bomen en er is een extra zorg voor handhaving en beheer.

Monumentale bomen

dit zijn zeer bijzondere bomen door zeldzaamheid, leeftijd, cultuurhistorische- en landschapswaarden en/of hebben een sterk beeldbepalend karakter in de stads- en dorpschoon en daarmee uniek in zijn soort..

Natuurwaarde

de ecologische waarde. Het gaat om de waarde van een biotoop en soorten die in bepaalde gebieden voorkomen.

Omvorming

projectmatige aanpak voor deelgebieden, waarbij gelijktijdig revisie en vernieuwing van groenelementen plaats vindt.

Onderhoud

betekent letterlijk “het in goede staat houden” door de nodige zorg (de uitvoering van maatregelen) een verval of verwaarlozing van de boom te voorkomen.

Onderhoudsbudget

het jaarlijkse budget op de gemeentelijke begroting om de uitvoering van onderhoudsmaatregelen aan bomen te kunnen bekostigen.

Openbaar groen

de groene component in de openbare ruimte van Deventer.

Plantsoenbomen

bomen aangeplant in groenvoorzieningen (gazon en beplantingen) in woongebieden, parken en de stedelijke groenstructuur.

Renovatie

Hierbij gaat het om een ingrijpende aanpassing van het bestaande, zodat voldaan kan worden aan het gewenste gebruik.

Revisie

vervanging van de huidige (groene) inrichting.

De revisie vindt plaats omdat de huidige inrichting is versleten. Er zijn géén nieuwe doelen voor beeld, natuur en gebruik bepaald.

Speerpunt

een programma waarin geprioriteerde samenhangende Ambities voor het groenbeheer - gecombineerd - worden uitgevoerd. De speerpunten zijn de kern van het groenbeheer. Met de uitvoering ervan wordt bijgedragen aan de realisatie van de kaders voor het groenbeheer.

Sfeerbomen

zijn bomen in de directe woonomgeving van woon- en werkgebieden die zorgen voor een esthetische verrijking en een verfraaiing van de leefomgeving. De bomen staan langs straten, op pleintjes en in grotere groenvoorzieningen en zijn bijzonder door een karakteristieke groeivorm, textuur of kleur.

Straatbomen

bomen aangeplant in de bestrating of beplantingsstroken langs wegen.

Streefbeeld

geeft het beeld, de standplaatsfactoren en de omgeving weer van de bomen over een x aantal jaren. Het streefbeeld vormt hierbij het eindbeeld en referentiekader voor beheer- en onderhoudsmaatregelen. Door het uitvoeren van gerichte maatregelen kan de boom zich ontwikkelen naar een voorgenomen eindbeeld.

Structuurbomen

zijn bomen in bomenrijen en lanen langs de doorgaande hoofdwegenstructuur in de stad en het buitengebied van Deventer. De bomen dragen bij aan de ordening, samenhang en geleding van hoofdverkeerswegen, cultuurhistorische lijnen en waterlopen.

Stedelijke groenstructuur

grote eenheden groen die de groene geleding van de stad vormen. De stedelijke groenstructuur bestaat uit de historische stadsparken, nieuwe stadsparken en wijk- en dorpsgroen.

Solitair

een alleenstaande boom vrij in de open ruimte.

Toekomstbomen

dit zijn bomen die in de toekomst het eindbeeld gaan bepalen. Ze worden in een relatief vroeg stadium aangewezen en beoordeeld ten opzichte van de andere bomen. Toekomstbomen kunnen op plaatsen met ruimte uitgroeien tot beschermwaardige / monumentale bomen.

Vernieuwing

vervanging van de huidige (groene) inrichting door een geheel nieuwe groene inrichting. De vernieuwing vindt plaats nadat er nieuwe doelen voor beeld, natuur en gebruik zijn bepaald.

VTA-controle

de visuele inspectie aan bomen om te beoordelen of er sprake is van vitaliteitproblemen / slechte groeifactoren.

BIJLAGEN

